

دیوانی عارفی رہبانی شیخ تہ حمہدی جزیری مہ شہوور بہ

مہ لای جزیری

(قُدس سرہ العزیز)

ہہ ژار شہرحی لی کردووه

پہ خسانگای پانیز

۱۳۹۳ (۲۰۱۴)

سرشناسه	:	شرفکندی، عبدالرحمن، ۱۳۰۰ - ۱۳۶۹. شارح.
عنوان و نام پدیدآور	:	دیوانی عارفی رهبانی شیخ نه‌حمده‌دی جزیری مشهور به «مه‌لای جزیری» قدس سره‌العزیز / هزاره شرحی لی کرده.
مشخصات نشر	:	تهران پانیذ ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	:	۸۰۰ ص.
شابک	:	978-964-7105-51-4
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	کردی.
موضوع	:	جزیری، احمد بن محمد، قرن ۱۱ هـ. دیوان شرح و تفسیر.
موضوع	:	شعر کردی — قرن ۱۱ هـ. شعر و ادبیات.
شناسه افزوده	:	جزیری، احمد بن محمد، قرن ۱۱ هـ. دیوان. شرح.
رده‌بندی کنگره	:	۴۹۰۸۵ PIR۶۲۲۷/۶
رده‌بندی دیوینی	:	۴/۱۸۸
شماره کتابشناسی ملی	:	۶۷۴۳۷

نشر پانیذ

چاپ اول ۱۳۹۳ تراژ: ۲۰۰۰
 لیتوگرافی: اختر چاپ دلاهور
 تهران: خیابان ابوریحان بی‌نقش رحیل نظری پلاک ۲۶
 تلفاکس: ۶۶۴۱۵۹۸۲ - ۶۶۴۱۵۹۸۱
 nashrepaniz@hotmail.com
 isbn: 978-964-7105-51-4, 978-964-7105-51-4

ناسنامه

ناوی کتیب	:	دیوانی مه‌لای جزیری
شهر	:	مأموستا هزاره
پیداچوونه‌وه	:	ماجد مه‌ردوخ روحانی
هه‌له‌گرته‌وه	:	نه‌قشین به‌هاری زهر
رووبه‌ری	:	حه‌میدره‌زا زهری
پیت چنی	:	ئاراز عه‌بدی
رازاندنه‌وه‌ی لاپه‌ره‌کان	:	ئاری عه‌بدی

ماfi له‌چاپدانه‌وه‌ی پاریزراوه

پیرست

یازده	ده سپیک
چه قدده	پیشه کی
بیست ونو	مه لای جزیری عارف و شاعیری پایه به رزی کورد
۱	۱. ههری مه یگیر!
۷	۲. ئیکسیری ئه وین
۱۲	۳. به ریشانی مه لا
۱۷	۴. مه ششاته یی حوسن
۲۴	۵. موغبه چه یین مه یفرۆش
۳۳	۶. غم و شادی
۴۲	۷. دلی به خسیر
۴۷	۸. ناگری جیایی
۷۲	۹. دوعا
۷۶	۱۰. دیدار
۸۳	۱۱. پیاله ی لیواولتو
۸۹	۱۲. رهنج و گهنج
۹۷	۱۳. منی قهره به خت
۱۱۲	۱۴. راست و چه پ
۱۲۴	۱۵. چه پ و راست
۱۲۸	۱۶. گولباران
۱۴۲	۱۷. ئیکسیری ئه وین
۱۵۲	۱۸. یار ناگاداره
۱۵۸	۱۹. هونه ر مه رجه
۱۶۴	۲۰. به شی ئیمه
۱۷۰	۲۱. گران ناز
۱۷۴	۲۲. ره نچی بیوه ر
۱۷۸	۲۳. یار بینه
۱۸۶	۲۴. بازاری جیهان

نه وایا موتریب و چه نگن فغان ئاقیته خه رچه نگن
 ئیسمی ته یه مه کتووب د دیوانی قیده مدا
 ئیرو ژ ده ربا خه نجه ری
 مه ششاته یی حوسنا نه زهل چه نگانی زولغان تاب دا
 موغبه چه یین مه یفرۆش ههر سه ههری تین سه ما
 چین چین کون زولفین سیا که سکه ته سا دیبا قه با
 دلبر شکینا شه ککه ره که «فُقلت یا رُوحی مَتی»
 ب ناری فیرقته سوهتم ژ فهرقی سه ر حه تا پندا
 سه ری زولفا نه ب کولابی دوعا
 ده ستی قودره ت کو هلاقیت ژ به ژنا ته نیقاب
 «لله الحمد» ژ یاری مه د ده ست جامه له باله ب
 شاه ب قه سدا کوشتنا من یم هه ژانین بی سه به ب
 من د دل کوفان هه زاران داغ و که یه ر بی حیساب
 له و سه حهر جه ولان ددت بایئ سه یایی راست و چه پ
 ئیرگزین شه نگ ده مه ستی چه پ و راست
 گه ر ژ وی جو ری سرشتی عیشویه ک ئیزهار بت
 قه لبی مه شو به زیری ژ قه یزا ته جه لا گرت
 مه حبووب ب دل بت مه ب ئه قراز چ حاجه ت؟
 که س ب دادا مه نه پرست گله و داد چ که ت؟
 نه ووه ل کو یاری دامه یه که زه رره یه که عینایه ت
 عه ره ر خه راما ب قه دد و قامه ت
 عومری زایع بوو مه بی دلبر عه به س (عَبَث)
 نامی عه نه ره شکه نی بیت ژ عه نه ره مه که به حس (بَحْث)
 تو سه حه رگه ه ب ته ماشا وه ره بازاری حودووس (حَدُوث)

۲۵. سه ولى ناز
شمشادى خه رام و سه روئ غه نناج ۱۹۶
۲۶. سه روه رى جوانان
دل ژ عيلاجى كو ب دهركهت ميزاج ۲۰۳
۲۷. مهى چارهيه
ديسا ژ نوو بنى حاله دل ۲۰۷
۲۸. رازدارى
پور مه كه ئيسرافى د قه تلئ موباج ۲۱۳
۲۹. حوسنا موقه ددهس
حه يف د قهيدا خاك و گل بت عارفى چالاكى رووح ۲۱۸
۳۰. كليلى دل
عيشقى كو بدهن به يهك دو ئه رواج ۲۲۷
۳۱. نالهى دل
ناهنى ژ دهردى دل دكت ۲۳۲
۳۲. شه پالاشه ننگ
دلبه رى ئيرو سه حهر ۲۴۲
۳۳. چ داوه ته
هه يهيه يا ره قس و سه مايا ته چ خوش به ستيه چهرخ ۲۴۷
۳۴. ده رياه كه
سيرى وه حدهت ژ ئه زهل گر تيه هه تناب ئه بهد ۲۵۱
۳۵. چيژنه پيروزه
عيده وو هه ركهس ژ ديدار ته لى پيروزه عيد ۲۵۷
۳۶. داد و مه دهده
نهي شه ككه را گهر دن ژ عاج ۲۶۵
۳۷. سه فينهى مهى
ناه ژ ده ستى وئ سرى ۲۶۹
۳۸. حه جى گه وره
ده رى مه يخانه يا عيشقى سه حهر عارفى زيارهت كر ۲۷۴
۳۹. هه ميشه به هار
خه لقو ل من كن شيره تى ۲۷۹
۴۰. مه ستى ئه بهدى
جانا ژ جه مالا ته موقه ددهس قه به سم ئه ز ۲۸۶
۴۱. دل ده رياه
توورم ب دل و به يره وئ موسايم ئه ز ۲۸۸
۴۲. عيشقى مه جازى
عاشق ئه ر جارهك ژ بالا لى بدهت بهرقا مه جاز ۲۹۴
۴۳. كوژ راوى چاو
ژ ده عنا ئيرگزين تهى مه ست و خونريز ۳۰۱
۴۴. شه و و پوژ
تو دزاني ب خودى من تو خه يالى شه ب و روز ۳۰۷
۴۵. ئاوينهى دل
شاهيدى جيلوه نوما قودسيين قه يرووزه ليباس ۳۱۱
۴۶. زوننار بهس
دل يه كه دى عيشق يهك بت عاشقان يهك يار بهس ۳۱۷
۴۷. گولا گهش
ئيرو مه لا سه راپا له و تيك بوومه ئاگهش ۳۲۲
۴۸. شه هيدى ئه وين
شه بن قهردى ل مه رهوشه ن كه تو رووحى وه ره خوش ۳۲۹
۴۹. ره قسى مه ستانه
سه لوا سه هى قه د خه مملى ۳۳۵
۵۰. وه سلى گيان
مه ژ بل حوسن و جه مالى چ غه ره ز (عَرَض)؟ ۳۴۰
۵۱. عه نه بر بار
ديسا ل به درى كاتبى ۳۴۵
۵۲. شه پولى خوئين
خون كو ژ دل ب مه وچ بيت ۳۵۲
۵۳. كوانى غه لهت
مهى نه نووشى شه يخنى سه نعانى غه لهت ۳۵۵
۵۴. ناگرى په وان
بن له بن له عل «مه لا» من ژ مه يا ناب چ حه ز (حَظ)؟ ۳۶۵
۵۵. موبته لاي زولف
سه ر ددت ئابى كه وه سه رى ۳۶۹
۵۶. فينجانا سه دهف
ئيرو ژ شه هكاسا سو رى ۳۷۵

۳۸۰	نازکا من د سہ ماین ب سہ رتہ نگوشتی عہ قیق	۵۷. تانہ لہ گوٹ
۳۸۵	من دی ژ غہ قلات جام د کہف	۵۸. لہ علین شہ قہق
۳۹۳	دلبرہا من سہ حرئی ہات ب توخ و ب یہ دہک	۵۹. یہک و یہک
۳۹۹	«تعالی اللہ» زہی حوسنا مبارکہ!	۶۰. پارہی جہرگ
۴۰۳	نازکہک من سہ حرئی دی ب جہمالا خوہ نہوہک	۶۱. چاوی بہ لہک
۴۰۹	کو نیشارہت ب پیشارہت بدرت نہ غمہ یی چہنگ	۶۲. دل پەرہنگہ
۴۱۵	گہر بدیا (نہ دیا) تہو سہ نہما سورجہ میل	۶۳. دہرمانی دہردان
۴۲۱	شاہیدی قودسی نشان حوسنہ ژ رہمزا تہزل	۶۴. بادہی تہ بہدی
۴۲۱	ثیرو رہمزا دیم دوری	۶۵. مہنسورہ دل
۴۳۰	شہرہ بہتا لام ویتیان تہز ب حہایتی نادم	۶۶. زہکات بہ عہد
۴۳۴	عیدہ وو دا عالہم بانیگن سہ فاین خاس و عام	۶۷. فینجان و جام
۴۳۷	دانہ یین عہنہر ل نہ سرینان رہشاندن خالی خام	۶۸. جہزبہیا عیشقی
۴۴۰	رہمزی تہ د جانان نہ بہ تہندازہ درازن	۶۹. نہ ترک و بازن
۴۴۵	مہلا مہ ل گہردنا دلبر ژ نوو سہد بووسہ ماین دہین	۷۰. دہینی بووسہ
۴۴۹	من دہر «قالوا بلی» باتن قہویرا بوو تہقین	۷۱. چیروکی جوانیت
۴۵۴	سہ نہمی ژ قہوسن تہ بروو دو ہیلالی تہو نوماندن	۷۲. کہمان کشاندن
۴۵۷	خہ شمی ل قہقیران مہ کہ ژوو پادشاہی من	۷۳. دہردی دووری
۴۶۰	تہز نزانم سہ بہ بی یازی چرا دوور کرین	۷۴. دوور ناکہوین
۴۶۴	ثیرو ژ حوسنا دلبرئی	۷۵. پیتا تاتہ شئی
۴۷۱	وہرہ جانم کو چ نازک وہرہ سین	۷۶. تاتہ ش پەرہ سین
۴۷۶	پہیوہستہ دو تہ بروو ل مہ مہ جہووی کشاندن	۷۷. ہہستی ہہر شاندن
۴۷۹	شوخ و شہنگی زوہرہ رہنگی	۷۸. ناز و خہ شمان
۴۸۴	من دی سہ حرہ شاہی مہ جہر لہ بسی د بہر	۷۹. خہ مرا حہلال
۴۹۰	مہ لہو فینجان ل سہر دہستہ کو مہ ہتابا ہیلال تہ بروو	۸۰. دیم ب خال
۴۹۵	د دہستدا یہ نگیہک نوویار من دی تہو کہمان تہ بروو	۸۱. بہختی دہرویشان
۴۹۷	وہی سپتدہ ژ بورجی قہوس تہ بروو نوماندن ماہی تہو	۸۲. ماہی تہو
۴۹۹	ژ رہمزا دلبرئی دیسان	۸۳. جہردہی دلان
۵۰۷	دلبرئی سہرداری خوبان تہز نزام ناگا ہہیہ؟	۸۴. عیشقی و جہزبہ
۵۱۵	فہلہکا تہ تلہس سہرگہشتہ د جاما مہ حوہابہ	۸۵. تہربابی وہفا
۵۲۸	موجہت میحنہت د ژورن	۸۶. دہردی ب دہرمان
۵۴۵	توررہیا تابدار عہنہر کہ	۸۷. تونگی شہکر
۵۴۸	گہرچی بولبول جہوہرئی زاتی گولہ	۸۸. گول و بولبول

۵۵۲	یارئ مه پور نیشان و سور	۸۹. دافادل
۵۵۵	نهی شاهیدی قودسی قه که بهندی ژ نیقابن	۹۰. زولفان شه که
۵۶۰	هیتی و تهوقه دکم نه ژ ژ خودانا حه شه می	۹۱. به هیشتا ئیره می
۵۶۵	غه ما عیشقی په ریتهتم نه ژ	۹۲. کو فانا گیان
۵۷۲	ب حوسنا «أَحْسَنُ التَّقْوِيمِ» ب زاهیر سوورده تی زاتی	۹۳. سه مه ن سایان
۵۸۶	نهی نه سیمی سه حهری ما د مه جالا سه بهی	۹۴. خه یالی خال
۵۹۰	ئیرۆ ژ نوو پورنا ته شم	۹۵. خه ده نگا ئاوران
۵۹۸	لاتن حوسنی و شه هی خووبانی	۹۶. سولتانی بوتان
۶۰۳	مزگین ژ مه را بیت ژ سور شیرینی	۹۷. چین و ماچین
۶۰۷	ژ مابه ینا دو نه بروویان دینم قابه قه وه یینی	۹۸. به قانی ل بو تشتی
۶۰۹	نهی شه هه نشاهی موعه زه م! حق نیگه هدرای ته بی	۹۹. به سنی میری بوتان
۶۱۵	خانن خانان لامیعن نه جما ته هه ر پور نوو بی	۱۰۰. دیسان به سنی میر شه رف
۶۲۱	«صَبَاحُ الْخَيْرِ» خانن من	۱۰۱. به یانی باش
۶۲۷	سه نه ما سور ژ سه مه د شه وقی ژ حق دایه وجودی	۱۰۲. بتی جوانان
۶۳۵	یا رانی قلبی بسهام اللّٰحْظَاتِ!	۱۰۳. تیری تیگا
۶۳۹	پور ژ دینا ته غه ریم خانم	۱۰۴. چرای کوردستان
۶۴۸	«الله» سه حه رگاها نه زهل	۱۰۵. به لوموی عیشقی
۶۷۲	قهوسی د هیلالی ب ده لالی که شه	۱۰۶. چارین
۶۷۴	قهوی مه شهووره کو ناخی ته مه لا خه مه سه عه شه ر	۱۰۷. شیعدرز
۶۷۶	سه لاما من سه نا خوانی	۱۰۸. وتووژی مه لا و میرعماده دینی جزیری
۶۹۰	سوئالا من حه قیری	۱۰۹. وه لام و وه رانی قه قی ته یران و جزیری
۷۰۶	دل ژ من بر دل به ره ک زیبا قه با	۱۱۰. غه زالی شه پال
۷۰۸	شیوه یی دل به ری بزبان سونه ته شیوه عیشوه فهرز	۱۱۱. جووتیک پرووکه
۷۱۳	وه الله ژ هه ردو عالهمان من حوسنی جالانه غه ره ز	۱۱۲. دین بهر
۷۱۵	یارب این گلدسته ای یا ترگیس رغناست این؟	۱۱۳. جنة المآوی
۷۱۸	کهس نه دیه سه حه رگه که کو چ نازک وه ره سی تو	۱۱۴. هه ر تو م به سه
۷۲۳	دل به ری سه ردرای خوویان	۱۱۵. چاوی ده ره ش
۷۳۱	ئیرۆ مه دی وه قتی سه حه ر	۱۱۶. گولی بن دیک
۷۳۹	قئی فیره قتی نه بتهر کرین	۱۱۷. ناخ جودایی
۷۴۳	سه نه ما سور ژ سه مه د نه یشه که را له ب ژ نه بات	۱۱۸. فرشته ی به شه ری
۷۵۰	نهی نه سیمی سه بهی ما د مه جالا سه حهری	۱۱۹. سوئند به بالا